
Vliv IQ na rozhodování u eticky sporné otázky eutanázie

V současné době se velmi diskutuje o termínu eutanázie. Je to právem aktualizované téma, o kterém by měli uvažovat nejen zdravotníci či právníci, ale celá veřejnost (Nováková, 2008). Otázka povolenosti eutanázie patří mezi vzorové problémy bioetiky a medicínské etiky (Grief, 2019). Legalizace eutanázie s sebou nese rizika i pozitivita. Tato problematika dělí společnost na dva tábory, oba dva se opírající o validní argumenty. Právní systém ČR není izolovaný, významný vliv mají i právní systémy okolních států Evropské unie (Nováková, 2008). Eutanázie je povolena pouze v pár státech, např. v zemích Beneluxu, v Kanadě nebo na Novém Zélandě. V České republice je legalizace eutanázie nelegální a je považovaná za trestný čin (Klíma, 2009).

Rozhodování v rámci etických dilemat jako je toto může být ovlivněno různými proměnnými. Z literatury a předešlých výzkumů vyplývá, že velkou roli v této otázce hraje aktivní příslušnost k některému z náboženství. Jednotlivé církve se mohou stavět k této otázce různě, ve většině však bojují silně proti (Gert, 2006). Gulati (2011) ve své studii odhalil významnou asociaci a významnou pozitivní korelace mezi IQ a morálním úsudkem, což naznačuje, že IQ je nezbytnou podmínkou rozvoje zralého morálního uvažování. Tím se ukazuje morální uvažování jako funkce kognitivního vývoje. Morální hodnoty se vyvíjí v racionálním procesu, který se shoduje s kognitivním růstem. Nezbytnou podmínkou je tedy vysoká inteligence pro dosažení pokročilé úrovně morálních úsudků. Pro rozvoj je zapotřebí abstraktní myšlení racionálních etických standardů a citlivosti k roli, vnímání a cítění druhých. K podobnému zjištění došli už v roce 1964 Paul H. Whiteman a Kenneth P. Kosier, kteří zkoumali morální a etické rozhodování dětí na základě Piagetových příběhů s etickými dilematy. Zjistili, že schopnost formulovat vyžralé úsudky je funkce, která roste s věkem a také hodnotou IQ. Výsledky také ukázaly, že morální usuzování dětí nesouviselo s osobnostními charakteristikami, pohlavím, ani s navštěvováním hodin náboženství.

Data pocházejí od celkem 242 respondentů, nicméně pro chybějící údaje či odpovědi na některé položky jsem musela 7 respondentů vyřadit. Náš soubor tedy tvoří 235 respondentů. Pohlaví jsou zastoupena vcelku nevyrovnaně, a to 137 žen a 98 mužů. 48 respondentů uvedlo že jsou věřící.

V této práci si kladu za cíl prozkoumat vliv výšky IQ a náboženského vyznání na eticky sporné dilema a to legalizace eutanázie v ČR. Pro vyhodnocení dat využívám Logistickou regresi v programu Statistica 13. Hladina významnosti (p-hodnota) je stanovena na 5 %. V této práci jsou využita data získaná pro účel bakalářské práce.

Platnost hypotézy pozitivního displacementu jsme ověřovali s pomocí logistické regrese. Jedná se o statistický model, který popisuje chování dichotomické závislé proměnné s pomocí skupiny spojitých či kategoriálních regresorů. Do modelu jsme zařadili následující proměnné:

Závislá proměnná:

- Odpověď na otázku, zda jedinec bude souhlasit s legalizací eutanázie v ČR (1= kladná odpověď, 0= záporná)

Regresory:

- Hodnota naměřeného IQ
 - Pohlaví respondenta
 - Náboženské založení
-

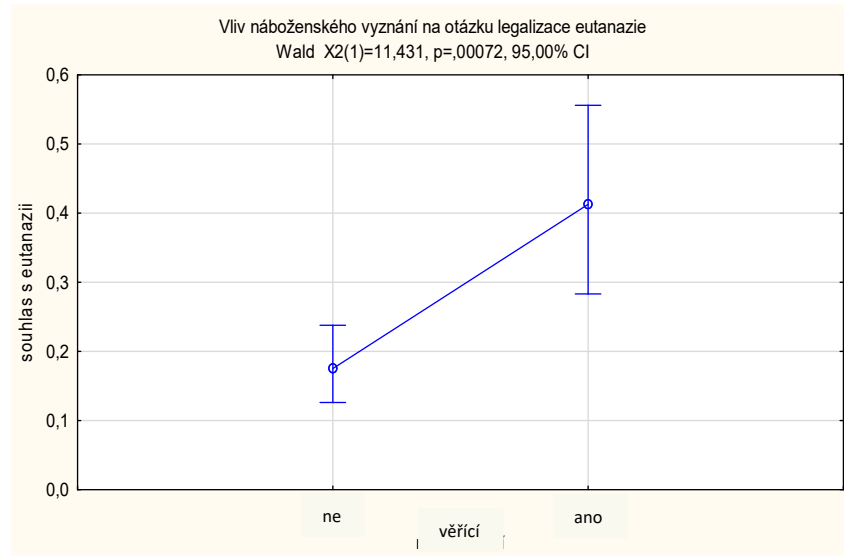
Hypotézu o nelineárním vztahu mezi inteligencí a postojem k eticky spornému dilematu legalizace eutanázie, jsme testovali ověřením statistické významnosti regresního koeficientu u regresoru hodnota IQ. Tento test lze provést s pomocí Waldovy statistiky, která má v případě logistické regrese za planosti nulové hypotézy normované normální rozdělení. Výsledky těchto testů shrnuje tabulka 1.

Tabulka 1: Testy statistické významnosti

	regresní koeficient	testová statistika	p hodnota
IQ	1,015	0,818	0,366
pohlaví	0,954	0,021	0,886
náboženství	0,302	11,431	0,001

Výsledky ukázaly, že vliv IQ na rozhodování etického dilematu není statisticky významný. Naopak se potvrdila významnost náboženského vyznání $p < 0,05$, lidé kteří uváděli, že jsou věřící, spíše uvedli že jsou proti eutanázii. Co se pohlaví týče, skórovali muži nepatrně méně než ženy, avšak ne signifikantně.

Obrázek 1: Vliv náboženského vyznání na otázku legalizace eutanazie

Dle výsledků hodnota naměřeného IQ nesouvisí s rozhodnutím, zda je participant pro zlegalizování eutanázie. Což je v rozporu s výše uvedenými výzkumy (Gulati, 2011; Whiteman & Kosier, 1964), které našly vysokou korelaci mezi etickým a morálním uvažováním a inteligencí. Výsledky však ukázaly velký vliv náboženského vyznání. Je možné že v otázce eutanázie hraje náboženské přesvědčení větší roli než cokoliv jiného.

Zdroje:

Gert, B. (2006). *Euthanasia*. *Encyclopedia of Philosophy*. Detroit: Mcmillan.

Grief, A. (2019). *Etika informačných a komunikačných technológií*. Department of Philosophy and History of Philosophy Faculty of Arts, Comenius University in Bratislava.

Gulati, P. (2011). IQ as a determinant of moral judgement. *International Journal of Education and Allied Sciences*. Volume 3, No. 2, pp. 05-10 ISSN-0975-8380

Klíma, K. (2009). *Komentář k Ústavě a Listině. 2., rozš. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Nováková, A. (2008). *Etické aspekty eutanázie*. Západočeská univerzita v Plzni.

Whiteman, P. H. & Kosier K. P. (1964). Development of Children's Moralistic Judgments: Age, Sex, IQ, and Certain Personal-Experiential Variables. *Child development*.
<https://doi.org/10.2307/1126509>

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=219>.